

NOI MODALITĂȚI DE PREZENTARE A ISTORIEI CONTEMPORANE ÎN MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI*

Mihaela Cristina VERZEA

Masa rotundă „Noi modalități de prezentare a istoriei contemporane în Muzeul Național de Istorie a României“ a avut loc, la sediul muzeului, în ziua de 10 decembrie 2003. Scopul declarat al evenimentului a fost acela „de a evidenția reperele istorice și muzeografice absolut necesare în conceperea noii expoziții permanente de istorie contemporană“.

De ce acum?

După anul 1989, au fost încercări de reorganizare a expoziției de istorie contemporană. O primă tentativă s-a consumat între anii 1990-1992, când în sala nr. 42, la etajul 1 al clădirii, a fost prezentată perioada 1919 - 1928. Lipsa dotărilor expoziționale a împiedicat prezentarea întregii epoci istorice. Începând cu anul 1995, o bună parte din exponatele acestei săli au fost scoase din expoziția permanentă pentru a fi utilizate în cadrul unor expoziții temporare. În aceste condiții sala a fost închisă.

În luna decembrie a anului 2000, secția de istorie contemporană a organizat o masă rotundă, cu tema „Repere și modalități de prezentare a istoriei contemporane a României“, la care au fost invitați profesori universitari și muzeografi din mai multe centre de cultură. S-a discutat pe marginea tematicii propuse la acea dată de secția de istorie contemporană.

Ulterior acestui eveniment au survenit unele modificări. Începând cu luna septembrie a anului 2002, Muzeul Național de Istorie a României a intrat

într-un amplu proces de reorganizare, care presupune consolidarea edificiului, precum și schimbarea la nivel conceptual, a expoziției permanente de arheologie și istorie. S-a impus, astfel, corelarea tematicii secției de istorie contemporană cu cele ale secțiilor de istorie străveche, antică, medie și modernă, pe baza a două principii fundamentale (de la om la societate și evoluția structurilor puterii). Un element de noutate pentru secția noastră este prezentarea perioadei regimului comunist.

La nivelul întregii instituții s-a căzut de acord asupra următoarei idei: **noul muzeu trebuie să se adreseze în primul rând publicului**, evident fără a eluda rigoarea științifică. Orice moment istoric va fi mult mai bine receptat, dacă, din punct de vedere scenografic, va fi bine reprezentat.

Totodată, titulatura instituției ne obligă fără doar și poate la o abordare aparte a istoriei contemporane. Prezentarea nu se dorește exhaustivă. Încercăm să surprindem momentele esențiale în evoluția societății românești în acest interval de timp. Astfel, parafrazându-l pe Eric Hobsbawm, am definit secolul XX, „secolul extremelor“. Se intenționează astfel să se illustreze trecerea de la democrație la regim autoritar, apoi la un sistem politic de factură totalitară, cu toate consecințele acestui proces evolutiv. Evenimentele politice, economice, militare și nu în ultimul rând sociale, de viață cotidiană, considerate semnificative, au fost cuprinse în proiectul tematic al

* Sperăm ca acest articol să redeschidă o dezbatere pe care *Revista muzeelor* a lansat-o cu câțiva ani în urmă, referitoare la soarta muzeelor de istorie și, în special, a celor de istorie contemporană. Rugăm cititorii revistei să considere setul de întrebări ca fiindu-le direct adresate. Așteptăm reacțiile dumneavoastră cu privire la materialul publicat acum. (N. red.)

expoziției permanente de istorie contemporană.

Materialul audio-vizual, cu impact deosebit asupra publicului vizitator, va completa creionarea perioadei supuse atenției.

Patrimoniul secției de istorie contemporană poate fi catalogat ca fiind sărac. Există unele categorii de piese care mai pot fi achiziționate (cotidian). Irecuperabile sunt obiectele personale ale elitelor politice, culturale interbelice, decimate de regimul comunist (exemplu: Iuliu Maniu este prezent în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României doar printr-o batistă!).

Concluzii:

Evenimentul a reunit personalități de marcă ale unor instituții prestigioase: Ministerul Culturii și Cultelor, Muzeul Țăranului Român, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Arhivele Naționale Istorice Centrale, Institutul Român pentru Istorie Recentă, Centrul pentru Formare, Educație Permanentă și Management în Domeniul Culturii, revista *Magazin Istoric*.

Beneficiind de prezența domnului academician Dinu C. Giurescu, în calitate de moderator, acțiunea și-a atins scopul, evidențiindu-se, în mod special, reperate istorice coordonatoare ale expoziției permanente de istorie contemporană.

Dezbaterile asupra proiectului tematic au relevat opinii distincte asupra unor momente mai delicate ale istoriei noastre. Un numitor comun și-au găsit acele puncte de vedere care opinau pentru evitarea politizării excesive a expoziției permanente de istorie contemporană, aspectele de viață cotidiană trebuind să-și găsească o largă reprezentare în cadrul acesteia.

Cum era de așteptat, cele mai

Bustul regelui Ferdinand, D. Mățăoanu.

multe discuții s-au axat pe perioada regimului comunist. Abordarea proiectului, considerată exclusivistă, a întâmpinat critici, de altfel, binevenite. Probabil la acest nivel se vor opera anumite modificări, de ordin conceptual, incluzându-se în lista aspectelor tratate și acele realități proprii României comuniste, pozitive (fenomenul desovietizării, liberalizarea specifică perioadei 1965-1971 și impactul acestora asupra societății românești).

Insistăm, însă, pe ideea absenței unei abordări exhaustive a istoriei contemporane. Muzeul Național de Istorie a României are menirea de a omite evenimentele de maximă semnificație, pentru istoria noastră națională, în contextul evoluției europene, însă nu poate să cuprindă tot ceea ce a fost și este consemnat de către istorici. De altfel, destinația sălii multimedia este aceea de a completa baza istorică informațională, prin texte, fotografii, difuzarea unor filme

Robă și tocă de Doctor Honoris Causa oferite lui Nicolae Iorga, Oxford, 1930

istorice. Intervenția criteriului selectiv este necesară și sperăm ca acesta să fie utilizat cu succes de către noi, muzeografi.

Unul din cele mai importante câștiguri ale acestei manifestări a fost stabilirea unor contacte cu instituțiile mai sus menționate. Lipsa materialului documentar pe anumite segmente istorice poate fi suplinită prin cooperarea cu Consiliul Național pentru Studiarea Arhivelor Securității, Arhivele Naționale Istorice Centrale, Institutul Național pentru Studiarea Totalitarismului, Institutul Român pentru Istorie Recentă. Se impune și cooptarea altor instituții, precum: Arhiva Radio, Arhiva Națională Cinematografică, Serviciul Român de Informații.

Reproducem, în continuare, proiectul tematic al expoziției de istorie contemporană, în forma prezentată invitațiilor la evenimentul din 10 decembrie 2003.

1. Am specificat doar reconstituirile propuse, nu și etalarea clasică; valabil pentru tot documentul.

PROPUNERE:

PLANUL TEMATIC AL EXPOZIȚIEI PERMANENTE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

PERIOADA:

1919 – 1989

SPAȚIUL ALOCAT:

5 săli (~600 m²).

O sală multimedia.

PLANUL DEZVOLTAT:

PLAN TEMATIC

SECOLUL XX – „SECOLUL EXTREMELOR“

EXPOZIȚIA PERMANENTĂ DE ISTORIE

CONTEMPORANĂ (1919-1989)

SALA I. UNITATE ȘI

DIVERSITATE ÎN ROMÂNIA MARE (1919 – 1940).

STRUCTURILE PUTERII:

MONARHIA (Încoronarea de la Alba Iulia, Regența, lovitura de stat de la 8 Iunie 1930, monarhia autoritară - 1938 – 1940).

PARLAMENTUL.

GUVERNUL.

PARTIDE POLITICE.

POLITICA EXTERNĂ.

ASPECTE ECONOMICE.

CULTURA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ.

Propunem reconstituirea Încoronării și a momentului 8 iunie 1930 (jurământul depus de Carol al II-lea în fața Camerelor reunite)¹.

SALA II. VIAȚA COTIDIANĂ ÎN

PERIOADA INTERBELICĂ

Propunem reconstituirea unui interior de locuință a clasei de mijloc, și a unui magazin de coloniale din zona Lipskani.

**SALA III. RECONSTITURE –
PROMENADĂ PE CALEA
VICTORIEI (PERIOADA
INTERBELICĂ).**

**SALA IV. ROMÂNIA ÎNTRE
AL TREILEA REICH SI
NATIUNILE UNITE
(1941 – 1945).**

- A. Pierderile teritoriale din anul 1940.
- B. Politica antisemită (1940 – 1944).
- C. Participarea României la campaniile din Est și din Vest.
- D. Conferința de Pace de la Paris.

**SALA V. REGIMUL
COMUNIST (1945 – 1989).**

PRELUAREA PUTERII
(guvernul Petru Groza, alegerile din noiembrie 1946, abdicarea forțată a Regelui Mihai, Partidul Unic).

SOVIETIZAREA (începutul sovietizării, formele instituționale ale procesului de sovietizare, asociații).

PROPAGANDA.

**D I S T R U G E R E A
PROPRIETĂȚII PRIVATE**
(acțiunea de naționalizare, colectivizare a agriculturii).

REPRESIUNE ȘI REVOLTĂ
(uniformizarea socio-economică la un standard de viață foarte redus).

**CULTUL PERSONALITĂȚII
LA NICOLAE CEAUȘESCU.**

EXILUL ROMÂNESC.

**CĂDEREA DICTATURII
PERSONALE.**

**Propunem reconstituirea unui
birou de anchetator, a unei barăci de
la Canalul Dunăre Marea Neagră, și
a unei celule de închisoare.**

În perioada regimului Ceaușescu, s-a trecut de la represiunea fizică la un nou tip de represiune a cărei latură dominantă a fost suprimarea personalității individuale prin măsuri economico-sociale și culturale.

Reconstituirea unui interior de locuință de bloc, din perioada 1983-1989.

Reconstituirea unui magazin alimentar din aceeași perioadă.

ÎNTREBĂRI

De când începe istoria contemporană?

Sunteți de acord cu planul tematic al expoziției permanente de istorie contemporană?

Muzeul nu este o carte de istorie. Acceptați prezentarea unor realități istorice, prin ceea ce este mai semnificativ?

Numiți evenimentele istorice care trebuie să se regăsească în mod obligatoriu într-un muzeu național de istorie.

Considerați necesară tratarea aspectelor economice, culturale, tehnice, etc., care fac deja obiectul unor muzee tematice?

Care credeți că trebuie să fie ponderea reconstituirilor în cadrul viitoarei expoziții de istorie contemporană?

Cum vedeți dumneavoastră reflectarea perioadei regimului antonescian, din punct de vedere al tratamentului aplicat comunității evreiești?

Perioada regimului comunist ridică foarte multe discuții. Dat fiind faptul că indubitabil aspectele negative sunt dominante, am apelat doar la abordarea acestora. Sunteți de acord cu această viziune?

Care este opinia dumneavoastră privind următoarele probleme?

Care sunt elementele definitorii ale regimului comunist din România?

În ce mod trebuie abordată problema unor realizări economico-sociale din comunism?

Care este rolul emigrației române după 1944?

Care a fost impactul exercitat de dizidență asupra societății românești?